

Jaa des Cas College voor de Rechten van de
Mens
2017

Caroline de Groot

**‘We zijn het
afvoerputje
van de
hulpverlening’**

INTERVIEW

Caroline de Groot (59) is oprichter van Bureau Straatjurist in Amsterdam, een juridisch steunpunt voor dak- en thuislozen die tussen wal en schip vallen. De Groot begon in 2011 met een paar flyers. Inmiddels helpt Bureau Straatjurist ruim vijfhonderd dak- en thuislozen per jaar: “We kunnen het werk nauwelijks aan.”

Waar lopen de daklozen die u ziet tegenaan?

“Daklozen zitten vaak in een vicieuze cirkel waarin ze continu van het kastje naar de muur worden gestuurd. Als je geen briefadres hebt ontvang je geen uitkering, geen ziektekostenverzekering, mag je niet stemmen, je niet inschrijven op Woningnet en ga zo maar door. Eigenlijk besta je niet. Voor een grote groep daklozen is het moeilijk of onmogelijk om een briefadres te krijgen. Dat is dan ook het belangrijkste verzoek dat wij hier krijgen: ‘Help mij aan een briefadres’. Vanaf dag één van Bureau Straatjurist vechten we hiervoor. Er zijn veel instanties om mensen met dit soort vragen te helpen. Maar ik zie dat daklozen vaak worden weggestuurd of verkeerd geïnformeerd. Bureau Straatjurist is daardoor een soort afvoerputje van de hulpverlening.”

Over welke groep daklozen maakt u zich extra zorgen?

"Over de zogenaamde 'zelfredzame daklozen'. Voor deze groep bestaan er nauwelijks voorzieningen. Een voorbeeld? Een man die net gescheiden is, die werk heeft en van adres naar adres zwerft. Hij heeft een briefadres nodig, maar bij het stadhuis krijgt hij geen gehoor. Zo'n man komt bij ons terecht. We kunnen hem amper helpen omdat er voor deze man- buiten de winteropvang- amper recht op opvang bestaat."

"Wij doen eigenlijk ook maatschappelijk werk: als iemand drie keer is weggestuurd, stuur je hem niet voor een vierde keer weg. Vrouwen, mannen met een uitkering en hele gezinnen komen bij ons met dit probleem. Wat betreft de zogenaamde zelfredzame daklozen zitten we echt met de handen in het haar. Voor een sociale huurwoning in Amsterdam bestaat er een wachttijd van vijftien jaar. En de daklozenopvang is bedoeld voor mensen die psychiatrisch ziek zijn of verslaafd; alleen waar moeten de mensen zonder thuis dan heen?"

Wanneer word je gezien als zelfredzaam?

"De GGD bepaalt of iemand zelfredzaam is met behulp van een 'Zelfredzaamheid-Matrix'. Die matrix is op zichzelf niet zo gek; het brengt allerlei levensgebieden in kaart. In de praktijk wordt het instrument vooral ingezet om te bepalen of iemand wel of geen opvang krijgt."

"Je kunt je daarnaast afvragen of mensen met grote problemen zo makkelijk – met niet-artsen – hun medische gegevens delen. Wij zien iemand vaak langere tijd, en regelmatig komt het voor dat iemand die is aangemerkt als 'zelfredzaam', toch een psychisch probleem blijkt

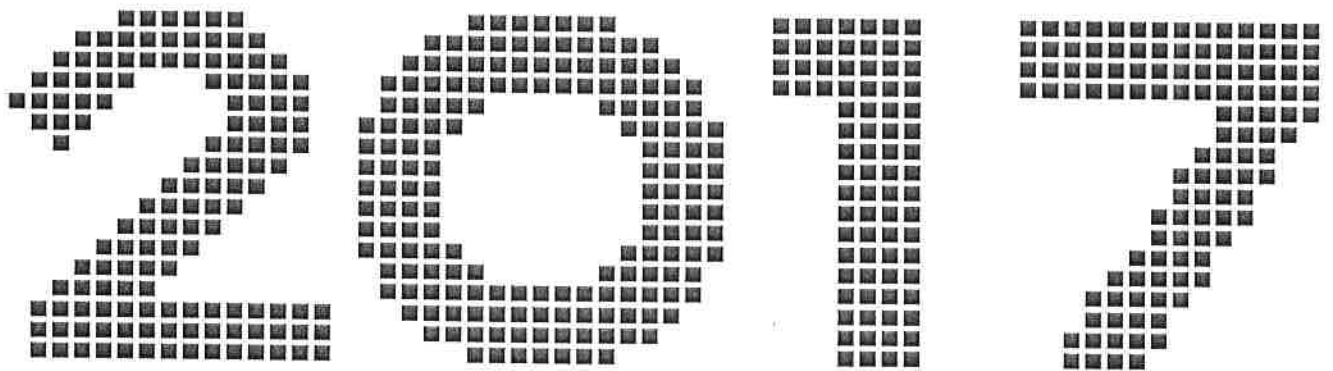
te hebben. Daarbij zie je mensen afglijden: je ziet mensen vermageren, of verslaafd raken aan drugs of alcohol. Zo iemand is na een paar jaar niet meer zelfredzaam."

Is er genoeg aandacht voor het daklozenprobleem?

"Rond de kerst verschijnt er ieder jaar wel een artikel over hoe slecht het gesteld is met de situatie van de dak- en thuislozen in Nederland. Even is er wat aandacht in de sfeer van: 'Oh, wat zielig voor die mensen', daarna gaat iedereen weer over tot de orde van de dag. In de zes jaar dat ik dit werk doe, is er eigenlijk weinig ten goede veranderd, het is zelfs verslechterd. Er worden constant allerlei rechten geschonden: het recht op huisvesting, het recht op sociale en geneeskundige bijstand, het recht op opvang en het recht op een eerlijk proces."

Waar haalt u de energie vandaan om dit werk te blijven doen?

"Ik heb met mezelf afgesproken dat ik ander werk ga zoeken als ik geen empathie meer ervaar. Je moet heel wat geduld hebben en inlevingsvermogen. Aan dat inlevingsvermogen ontbreekt het veel ambtenaren vaak. Wij hoorden bijvoorbeeld van een vrouw, die was aangemerkt als 'zelfredzame dakloze', dat een ambtenaar haar had geadviseerd om wat meer aan sport te doen. Dan moet je toch lachen? Wat een stupiditeit. Het getuigt van een compleet gebrek aan inlevingsvermogen om zoiets voor te stellen: het is alleen al een sport om iedere nacht een slaapplek te vinden."

JAARLIJKSE RAPPORTAGE

**MENSENRECHTEN
IN NEDERLAND**

**COLLEGE VOOR
DE RECHTEN
VAN DE MENS**